

Становище

ПО КОНКУРС ЗА ЗАЕМАНЕ НА АКАДЕМИЧНА ДЛЪЖНОСТ „ДОЦЕНТ“

ПО НАУЧНА ОБЛАСТ 2. ХУМАНИТАРНИ НАУКИ, ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ

2.1. **Филология** (Български език – лексикология и лексикография), ОБЯВЕН В ДВ, БРОЙ 62 ОТ
01.08.2017

Кандидат: **гл.ас. д-р Милена Георгиева Велева**

1. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ И БИОГРАФИЧНИ ДАННИ

Конкурсът за заемане на академична длъжност „доцент“ по научна област 2. Хуманитарни науки, ПН 2.1. Филология (Български език – лексикология и лексикография) е обявен в „Държавен вестник“, бр. 62/01.08.2017 г. Документи за участие в конкурса е подал един кандидат – гл.ас. д-р Милена Георгиева Велева. Тя е завършила специалността „Славянска филология“ в СУ „Св. Климент Охридски“ през 1980. В периода до 1984 г. е хоноруван асистент в СУ, 2001-2003 г. е докторант в ДЕО. До 1999 е последователно асистент и старши асистент, а от 1999 е главен асистент по български език в ДЕО. Член е на Изпитния борд на АЛТЕ при ДЕО – СУ.

2. ОБЩО ОПИСАНИЕ НА ПРЕДСТАВЕНИТЕ МАТЕРИАЛИ

В конкурса за академичната длъжност „доцент“ Милена Велева е представила 25 публикации: 1 книга и 1 речник, 27 статии, 6 доклада от международни и национални конференции, 3 учебника и учебни ресурси (от общо 49 публикации). Материалите не повтарят тематиката на докторската ѝ дисертация.

Взела е участие в един проект по Структурни фондове и в едно съставителство на сборник от Юбилейна научна конференция.

3. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКАТА И НАУЧНО-ПРИЛОЖНАТА ДЕЙНОСТ НА КАНДИДАТА

На анализ и оценка са подложени 25 научни публикации, представени от М.Велева: 1 монография и 1 речник, 16 статии и доклади. Посочените материали обхващат научни изследвания в шест основни направления, в които проучванията на кандидата са довели до отчетливи резултати:

1. Българска лексикология
2. Българска лексикография
3. Българска фразеология
4. Българска морфология

5. Контрастивна лингвистика
6. Чуждоезиково обучение

По първото направление са представени 12 публикации (1 монография, и 11 статии). Основният обект в тях са историзмите.

Монографията „Историзмите в българския език. Речник на българските историзми“ е „първото цялостно изследване на този тип лексика в българския език, извършено върху богат емпиричен материал от над 2600 лексикални единици, почерпени от разнообразни лексикографски, енциклопедични и исторически извори“, както твърди авторката, и моето мнение е, че наистина това е факт. В българската лексикографска наука липсва подобно цялостно изследване по въпросите на историзмите, тяхното комплексно разграничаване от архаизмите и различни междинни лексикални явления, свързани с остарелите думи.

М.Велева прави обобщена класификация на лексиката в съвременния български език с оглед историческата перспектива в живота на думите (функционално-темпорално немаркирана и функционално-темпорално маркирана лексика); разграничава процесите на архаизация/деархаизация и историзация/деисторизация като прояви на остаряването на речниковия състав на езика.

Авторката задълбочено анализира и впоследствие потвърждава (върху материал от българския език) причините, които обуславят историзацията / деисторизацията в лексиката. М.Велева изяснява сериозно и обобщава систематизирано лексикалните особености на историзмите като вид темпоризми с оглед на тяхното денотативно, структурно-езиково и конотативно значение. Особен интерес и съществен принос в изследването са структурната, семантичната и етимологичната класификации на историзмите в българския език, като е обособен един междинен тип историзми, наречен *исторически архаизми*, които са разграничени на отделните му подтипове.

Статиите в тази област доказват трайния интерес на авторката към проблематиката, свързана с историзмите и техните характеристики. Обработен е сериозен корпус от лексикални единици, който дава възможност да бъде изготвен и първият речник на историзмите в българския книжовен език – един от най-важните приноси на М.Велева.

Второто направление, с което са свързани проучванията на авторката, е посветено именно на лексикографията: 1 речник и 2 статии. Речникът на българските историзми документира системата от названия на неактуални реалии (и техните признаци), свързани с историята на българските земи, народ и държава; описани са лексикографските принципи за представяне на историзмите в лексикографски справочник от диференциален тип; словните и надсловните историзми се

интерпретират с оглед на техните граматически, функционално-стилистични и хронотопни характеристики, откъм семантика, вариантност, синонимия и омонимия.

Документираните колебания по отношение на родовата принадлежност на съществителните в българския език в следните аспекти: наличието им в текстове от втората четвърт на 19 в. до наши дни, употребата им в речта, относителната им хронология, функционално-стилистичните им характеристики от гледна точка на действащите книжовни норми и др., са изключително приноси моменти в Речника. Полезни са и за широката аудитория – особено за ученици и студенти, които не познават този вид лексикални единици и поради това не разбират смисъла на текстовете, които четат. По мое мнение този речник задължително трябва да бъде електронен и да бъде достъпен в интернет.

Приносите в третото направление – българска фразеология, са включени в шест публикации и са насочени отново към историзмите, което представя авторката като системен изследовател със задълбочено лингвистично мислене, обхващащо няколко свързани полета на интереси.

Четвъртата област на интереси (4 статии) на М.Велева е свързана с българската морфология – с отношението пол – род, както и категорията число – множествено число, при съществителните имена.

Авторката отделя област контрастивна лингвистика, както и област чуждоезиково обучение (3 статии, 1 помагало и 1 учебник), които са свързани с преките ѝ професионални ангажименти в ДЕО. Очевидно е, че М.Велева е натрупала достатъчно компетентност и опит в работата си като преподавател, за което говорят задълбочените ѝ наблюдения в тези области. Представени са характеристиките на научния стил, изработен е българско-английски речник на българската терминология в областта на лингвистиката.

4.Основни приноси

Милена Велева е представила справка за приносите, в която коментира поотделно всяка група публикации, с които участва в конкурса. Проблематиката, с която са свързани тези приноси, е актуална и значима за българското езикознание и за чуждоезиковото обучение. Най-важен е приносът ѝ в областта на лексикологията и лексикографията. Изследователските качества на Милена Велева се потвърждават и от научната ѝ продукция – общо 52 публикации (29 публикации – монография, речник, статии и студии, учебници и учебни помагала, 22 доклада от участия в национални и международни конференции). С тази научна продукция Милена Велева се утвърждава като авторитетен и разпознаваем специалист с интереси в областта на лексикологията, фразеологията, лексикографията и чуждоезиковото обучение.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въз основа на представените научни трудове, тяхната значимост, съдържащите се в тях научни и приложни приноси, смятам, че е напълно заслужено и закономерно гл. ас. д-р Милена Георгиева Велева да заеме академичната длъжност „доцент“ в научна област 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология (Български език – лексикология и лексикография).

Дата: 7.12.2017 г.

проф. д-р Гергана Дачева